

МІЖНАРОДНА ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПОЗИЦІОНУВАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Упровадження міжнародної проектної діяльності є пріоритетним в організації управління закладів загальної середньої освіти. У статті здійснено теоретичний аналіз міжнародної проектної діяльності як актуальної проблеми позиціонування закладів загальної середньої освіти в сучасному освітньому просторі.

Ключові слова: *проект, міжнародний проект, позиціонування, міжнародна діяльність, освітній простір, партнери, управління міжнародною проектною діяльністю, заклад загальної середньої освіти.*

Постановка проблеми. Освіта посідає одне з пріоритетних місць у стратегічному ракурсі державної політики України і потребує особливої уваги в умовах реформування галузі. Зміни в системі освіти вимагають інноваційних підходів у сфері управління педагогічним процесом у закладах загальної середньої освіти, які покликані виконати замовлення сучасного суспільства щодо виховання нового соціально-культурного типу особистості, формування якого в освітньому процесі носить характер загально-культурного розвитку при всебічному збереженні національних і регіональних культурних традицій.

Натомість, престижність кожного освітнього закладу, його конкурентоспроможність, затребуваність на ринку освітніх послуг визначається якістю навчання та виховання у ньому. Сьогодні, в умовах розвитку нової української школи, важливе значення має ефективна діяльність з управління підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій, установалення та розширення партнерських зв'язків. У рамках цього процесу кожний освітній заклад отримує можливість позиціонувати себе, продемонструвати свою індивідуальність, яка транслюється через певний стиль і унікальний набір ознак, за якими школа безпомилково розпізнається споживачами освітніх послуг. Наявність міжнародних партнерів та проектів у загальноосвітньому навчальному закладі свідчить про науковий підхід, орієнтацію на довготривалу перспективу та на плідну співпрацю всіх учасників навчально-виховного процесу.

У школах України активно реалізується ідея проектної освіти. Проектне навчання та використання проектних технологій у навчальному закладі створює унікальні передумови для розвитку освітньої компетенції вчителів та ключових компетентностей учнів щодо розвитку успішної проектної діяльності.

Участь у різних грантових конкурсах та міжнародних проектах є дуже важливою для управління навчальним закладом. Адже, у першу чергу, це активізація програмно-проектної роботи, що дозволяє сконцентрувати увагу на найбільш важливих проблемах, виділяти й розвивати головні напрями діяльності. Крім того, це можливість одержання додаткових фінансових коштів, розширення творчої активності, підвищення професійного рівня усіх учасників навчально-виховного процесу.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні процесу упровадження проектної діяльності для забезпечення навчальним закладам конкурентоспроможності в освітньому просторі України.

Результати теоретичного дослідження. Проектна діяльність як дисципліна виникла у 20-ті роки минулого століття у США. Спершу його називали «методом проблем» і розвивався він у межах гуманістичного напрямку філософії та освіти, педагогічних поглядах та експериментальній роботі Джона Дьюї. У ньому містилися ідеї побудови навчання на активній основі, через доцільну діяльність учня, у співвідношенні з його особистим інтересом саме в цих знаннях. Одному з послідовників Дж. Дьюї – В. Х. Кіппатрику вдалося удосконалити систему роботи над проектами. Проектом у той час вважали цільовий акт діяльності, в основі якого лежить інтерес дитини. В. Х. Кіппатрик дав таку класифікацію проектів: створюваний (продуктивний) проект, пов'язаний з трудовою діяльністю – доглядом за рослинами і тваринами, підготовкою макета, конструкторською діяльністю тощо; споживчий (його метою є споживання у найширшому розумінні, включаючи розваги) – підготовка екскурсій, розробка і надання різних послуг (ремонт одягу, взуття, інформаційні послуги тощо), проекти розв'язання проблем життєзабезпечення навчального закладу; проект розв'язання проблеми (науково-дослідницький проект) [9].

У школах США, Великої Британії, Бельгії, Ізраїлю, Фінляндії, Німеччини, Італії, Нідерландів ідеї гуманістичного підходу Дж. Дьюї набули більшого поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань з їх практичним застосуванням для розв'язання конкретних проблем довкілля у спільній діяльності школярів. Згодом ідея методу проектів зазнала достатньої еволюції. Народившись з ідеї вільного виховання, у наш час проектування стає інтегрованим компонентом цілком розробленої і структурованої системи освіти.

Усвідомивши ретроспективний аспект зародження проектної діяльності у закладах освіти, слід зазначити, що реформи освіти України змінюють підходи до навчання, що спонукають стрімкий перехід до впровадження проектів в освітній процес.

Популяризація іноземних мов та культур як важливих елементів світової цивілізації, розвиток міжкультурного діалогу та зміцнення порозуміння між народами – мета міжнародних проектів. Сучасне суспільство характеризується швидкими змінами в усіх сферах життя, що особливо впливає на розвиток освітнього простору. Освітній простір це – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей [7]. Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, реального забезпечення рівного доступу всіх її громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті, модернізації змісту освіти і організації її адекватно світовим тенденціям і вимогам ринку праці.

Ключовим завданням освіти у XXI столітті є підвищення якості освітніх послуг, прогнозованих на майбутнє. У свою чергу, сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян.

З метою детального дослідження даної проблеми необхідно усвідомити поняття «проект» та охарактеризувати його складники.

За визначенням Англійської асоціації проект-менеджерів, проект – це окреме підприємство з конкретними цілями, які часто включають вимоги до часу, вартості та якості результатів, що досягаються [8].

У тлумачному словнику з управління проектами проект трактується як певне завдання із визначеними вихідними даними й встановленими результатами (цілями), що обумовлюють спосіб його вирішення [13].

Рассел Арчибальд, один з визнаних класиків управління проектами, визначає проект як «комплекс зусиль, здійснюваних з метою отримання конкретних унікальних результатів у рамках відведеного часу і в межах затвердженого бюджету, який виділяється на оплату ресурсів, що використовуються або споживаються в ході проекту» [2].

За визначенням Вікіпедії, проект – це обмежена в часі, ресурсах та вимогах якості унікальна сукупність процесів, направлена на створення нової цінності [17].

На переконання Л. С. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик, проект – це сукупність цілеспрямованих, послідовно орієнтованих у часі, одноразових, комплексних і нерегулярно повторюваних дій (заходів або робіт), орієнтованих на досягнення кінцевого результату в умовах обмеженості ресурсів і заданості термінів їх початку і завершення [11].

Проекти застосовують у різних сферах діяльності організації. *Проектна діяльність* – конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту. *Проектна діяльність* належить до унікальних способів людської практики, пов'язаної із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою наслідків реалізації задумів. Проектування виступає як творча, інноваційна діяльність, оскільки завжди спрямована на створення об'єктивно і суб'єктивно нового продукту [4].

Оскільки проектна діяльність має усі якості діяльності, то в її структурі можна визначити наступні компоненти: мотив (внутрішній потяг людини до діяльності), мета (кінцева точка процесу), способи (послідовність дій), засоби (спеціальні дії), предмет (на що спрямована діяльність), результат (наслідок послідовності дій). Проектна діяльність надає загальноосвітньому закладу широке поле нової для нього діяльності, тим самим сприяє появі широкого кола інтересів, і потім, через них, здійснює вплив на формування переконань та світогляду особистості [10].

Головною характерною складовою проектної діяльності є *проблема*, а точніше – проблемна ситуація, що є типовою для певної соціальної групи або культурного явища. Проблема виникає у разі невідповідності між реальним життям та уявленнями проектувальника про бажаний стан об'єкта. Проект використовується як засіб досягнення поставленої мети шляхом збереження, зміни або відновлення соціальних та культурних явищ. Конкретну проблему можна вирішити, використовуючи різні варіанти проектних рішень [12].

Міжнародний проект – це проект з яскраво вираженою практичною спрямованістю та унікальністю щодо позиціонування закладу середнього навчального закладу, обміну досвідом та прогнозований на розвиток школи. Він зазвичай добре підготовлений, організатори проекту відкриті до співпраці. Участь освітнього закладу в міжнародному проекті надає рідкісну можливість отримати цінний міжкультурний досвід та досягнути поставленої мети. Саме ця мета є рушійною силою проекту, і всі зусилля, що докладаються до його планування та реалізації, спрямовані на її досягнення.

Проекти мають часові рамки, тому виконуються протягом певного проміжку часу і мають більш-менш чітко окреслені початок і закінчення. Проект вважається завершеним, коли досягнуті його основні цілі. Під час виконання проекту значні зусилля спрямовані саме на те, щоб його було завершено у намічений термін. У цьому допомагають графіки, де зазначається час початку і закінчення робіт, які передбачаються проектом.

Міжнародна проектна діяльність, спрямована на отримання певного результату взаємодії між вітчизняними та зарубіжними закладами освіти у заданий проміжок часу, не може відбутися без використання певних ресурсів (матеріальних, людських, фінансових). Тому невід'ємною рисою проекту є наявність бюджету, який виділяється на забезпечення ресурсних потреб фінансування проекту, що відповідають його масштабам, змісту і термінам виконання. Такі обов'язкові постулати – то є умови міжнародної проектної діяльності в цілому і в галузі освіти зокрема – дають можливість розвивати міжнародне співробітництво з представниками освітніх закладів країн Євроінтеграції.

На наше глибоке переконання, міжнародне співробітництво є невід'ємною частиною діяльності сучасного освітнього закладу і одним з ключових інструментів у забезпеченні якості освіти відповідно до стандартів і вимог, особливо в сучасних реаліях. Значущим напрямом є включення учнів і вчителів в міжнародні проекти і програми.

Міжнародна проектна діяльність значною мірою сприяє інтеграції загальноосвітнього навчального закладу в світовий освітній простір і є ресурсом для вирішення стратегічних завдань ЗНЗ з розвитку інноваційної діяльності, підвищення якості освіти, розвитку демократії.

Світова практика показує, що в даний час найбільш ефективною формою міжнародної співпраці в сфері освіти є реалізація спільних проектів, повністю або частково профінансованих фондами іноземних держав і міжнародних організацій. Школа, яка бере участь у міжнародних проектах, не несе істотні витрати, але при цьому отримує можливість вирішувати наявні у ній проблеми за рахунок залучення додаткових ресурсів і з урахуванням зарубіжного досвіду.

Важливим фактором щодо впровадження міжнародної проектної діяльності є позиціонування навчального закладу, що бере участь у міжнародних проектах в умовах європейського освітнього простору. Для учнів відкривається можливість практикувати іноземні мови, встановлювати нові особисті контакти у всьому світі, постійно вдосконалюватися в різних областях. У канікулярний час програма проектів включає в себе подорожі, де учні знайомляться з містами різних країн, відвідують виставки, галереї, театри й музеї, спільний відпочинок викладачів і учнів та інші заходи, спрямовані на задоволення спільних інтересів.

Міжнародна проектна діяльність у закладах загальної середньої освіти має бути керованою, координованою та прогнозованою на позитивний результат. Інноваційні зміни, отримані в результаті реалізації міжнародних проектів, дозволяють розробляти та реалізувати сучасні технології навчання, які спрямовані на якісні зміни у процесі навчання та виховання підрастаючого покоління; створити умови для збільшення інформаційної насиченості навчального середовища як підґрунтя для формування нової дослідницької культури особистості у процесі навчання; одержувати зміни у професійної діяльності, орієнтованої на розвиток наукового мислення учнів в умовах глобалізації освіти.

У цілому, аналіз даних джерел показав, що дослідження впровадження проектів у практику закладів освіти тільки починається, характеристики проектного менеджменту розроблені лише теоретично, а інноваційні процеси, які активно намагаються впровадити в освіті, потребують практичного дослідження.

У ході виконання проектів вносяться деякі зміни, корегуються засоби, уточнюються цілі. Інколи це відбувається у зв'язку з непередбачуваними обставинами. Однак якщо зміни та процеси не контролювані, то проект може не завершитися в термін або не буде досягнуто мети. Тому кожного разу виникає необхідність перегляду основного плану, його узгодження з кінцевими результатами, тобто з результатами успіху. Кожен проект потребує управлінських дій, що базуються на мобільності, дослідницькому пошуку та мають стратегічно вивірену систему управління.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи, можна зробити висновок, що міжнародний проект – це діяльність, за якої матеріальні, фінансові та людські ресурси організовано новаторським шляхом для виконання унікальної роботи при обмеженні у часі та витратах, щоб досягти позитивних змін, визначених кількісними та якісними параметрами.

Розвиток співпраці з міжнародними організаціями, участь у міжнародних програмах і проектах – важливий напрям здійснення процесів європейської інтеграції. Забезпечення повноправного представництва освітян у міжнародних форумах, програмах, що проводяться під егідою міжнародних організацій, дає змогу підвищувати фаховий рівень педагогів і набувати досвіду впровадження новітніх технологій в освіті в рамках реалізації міжнародних проектів і програм. Культурне середовище країн, що реалізують спільний проект, змінює та формує світогляд людей, які перебувають під їхнім впливом.

Дослідження цього питання не вичерпує зазначеної проблеми. Особливо перспективним може бути обґрунтування сутності та змісту управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти.

Використані джерела

1. Андрущенко В. Австрія і Україна в структурі європейських освітніх стратегій : проблеми взаємодії / В. Андрущенко / Австрія й Україна у контексті європейської інтеграції й співробітництва : [збірник наукових праць]. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – 160 с.
2. Арчибальд Р. Управление высокотехнологичными программами и проектами / Р. Арчибальд; [пер. с англ. Мамонтова Е. В.; под ред. Баженова А. Д., Арефьева А. О]. – М. : Компания АйТи; ДМК Пресс, 2004. – 472 с

3. Ассаул В. Метод проектів у виховній роботі / Проектна діяльність у ліцеї: компетентнісний потенціал, теорія і практика : науково-методичний посібник / В. Ассаул; [за редакцією С. М. Шевцової, І. Г. Єрмакова, О. В. Батечко, В. О. Жадька]. – К. : Департамент, 2008. – 520 с.
4. Вакарчук І. О. Нова динаміка вищої освіти і досліджень для соціальних змін та розвитку : болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі / І. О. Вакарчук / Фонд «Європа ХХІ»; [за ред. І. О. Вакарчука]. – К. : Агентство «Україна», 2009. – 64 с.
5. Василевська Л. С. Проектна діяльність методиста як засіб удосконалення професійної майстерності педагогів [Електронний ресурс] / Л. С. Василевська / Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: «Психолого-педагогічні науки». – 2012. – № 6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzspp_2012_6_32.pdf.
6. Гитман Е. Проект в образовательной области «Технология» / Е. Гитман, М. Гитман // Школьные технологи. – 2002. – №6. – С. 136-137.
7. Енциклопедія освіти / [гол. ред. В. Г. Кремінь]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Закон України «Про освіту» : станом на 28 вер. 2017 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид. – К. : Право, 2017. – 136 с. – (Бібліотека офіційних видань).
9. International Journal of Project Management [Electronic resource]. – Regime of access : www.elsevier.com/locate/ijproman
10. Килпатрик В. Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / В. Х. Кильпатрик; [пер. с англ. Е. Н. Янжул]. – Л. : Брокгауз-Ефрон, 1925. – 43 с.
11. Матяш Н. В. Генезис и сущность понятия «Проектная деятельность школьников» / Совершенствование технологического образования учащейся молодёжи : сб. материалов международной научно-практической конференции «Технологическое образование сельских школьников в современных условиях». 19-21 сентября 2000 года / Н. В. Матяш / [под ред. Р. А. Галустова]. – Армавир, АГПИ, 2000. – С. 146–154.
12. Мохонько І. П. Управління проектами / І. П. Мохонько, Л. Є. Довгань, Г. А. Малик. – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.
13. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері : [навчальний посібник] / І. В. Петрова. – К. : Вид-во КНУКіМ, 2007. – 372 с.
14. Project management / Управление проектами : толковый англо-русский словарь-справочник / [под ред. проф. В. Д. Шапиро]. – М. : Высш. шк., 2000. – 379 с.
15. Сисоєва С. Особистісно зорієнтовані технології : метод проектів / С. Сисоєва // Підручник для директора. – К. : Плеяди, 2005. – №9-10. – С. 25-31.
16. Соловьева И. Ю. Методические основы создания курса «Страноведение Британии» с использованием метода проектов : автореф. дисс. на соискание учёной степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения (по отраслям знаний)» / И. Ю. Соловьева. – М., 2000. – 23 с.
17. Таран З. Трансформація ролі педагога в управлінні творчими та практико-орієнтованими проектами / З. Таран // Відкритий урок. – 2004. – №5/6. – С. 18-20
18. Вікіпедія Ukr.net Київ : Український Інтернет холдинг ТОВ "Укрнет", 1998-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Prypoten O. V.

INTERNATIONAL PROJECT ACTIVITY IS A TOPICAL PROBLEM OF COMPREHENSIVE EDUCATIONAL ESTABLISHMENT IN A MODERN EDUCATIONAL SPACE

The international project is priority in the organization of management of secondary educational establishments. In the article theoretical analysis of international project activity as an actual problem of positioning of secondary educational establishments in modern educational space was done. Participation in different granted competitions and international projects is very important for management of educational establishment. First of all, this is an activisatiijn of program-project work, which allows to concentrate attention at the most important problems to mark out and develop the main directions of activity.

In schools of Ukraine the idea of project education is actively realied. Project education and use of project technologies in an educational establishment creates unique prefaces for development of educational competence of teachers and key competences of pupils as to development of succesful project activity. The development of cooperation with international organizations, participation in international programmes and projects is an important direction of realization of processes of European integration. The fulfilment of competent representation of educators in international forums, programmes, which are held with the help of international organization, gives an opportunity to rise qualificational level of teachers and to receive an experience of implamentation of new technologies in education in terms of realisation of international projects and programmes.

Key words: *project, international project, positioning, international activity, educational space, partners, management of international project activity, secondary educational establishment.*

Стаття надійшла до редакції 07.12.2017 р.